

СОЦІАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО МАРКЕТИНГОВОГО СЕРЕДОВИЩА ОРГАНІЧНОГО АГРОВИРОБНИЦТВА

Актуальність. На теперішній час складна економічна ситуація що склалася в Україні призводить до зниження соціальних стандартів життя переважної більшості мешканців в сільській місцевості та поглибленням інституціональних протиріч які існують між різними формами господарювання в сільськогосподарському виробництві. Також значну дисгармонію вносить не визначення на макроекономічному рівні розуміння яке сільськогосподарське господарство ми будемо в Україні. Чи буде це великотоварне агровиробництво чи це будуть невеликі ферми. Невизначеність ця прослідковується в першу чергу в процесі прийняття законодавчих актів пов'язаних з впровадженням ринку землі, коли законодавець не може узгоджено визначити скільки гектарів землі може бути у власності однієї особи. По показниках глобальної конкурентоспроможності щодо якості щодо громадських та приватних інститутів та за правом власності економіка України знаходиться на відповідно на 129-й та 131-й позиціях з 138-ми економік світ. Що свідчить про значні резерви можливого покращення становища сільського господарства та сільських територій нашої держави при формуванні сталої економіки [1].

Також потрібно зазначити що існує інституціональне середовище недостатньо сприяє розвитку органічного агровиробництва запровадження якого, на нашу думку, сприятиме розвитку сільських територій та збереженню здоров'я українським громадянам.

Все вищенаведене обґрунтовує актуальність обраного напряму дослідження та має важливе значення для розвитку як ринку органічного агровиробництва так і інституціональної системи взагалі в нашій країні та за її межами.

Основна частина дослідження. Одним із головних питань в розвитку ринку органічної сільськогосподарської продукції в Україні на даний час є формування ефективної інституціональної маркетингової інфраструктури яка забезпечить всіх учасників процесу можливостями раціонально виробляти, транспортувати, реалізовувати та споживати органічну сільськогосподарську продукцію та продукцію отриману після її переробки, а також формування такого соціального середовища в сільській місцевості ефективність якого дасть змогу забезпечити сталий економічний розвиток в нашій країні. Важливою умовою формування і розвитку ефективного функціонування ринку органічної сільськогосподарської продукції виступає наявність якісного інституційного забезпечення, що сприяє формуванню оптимальної інфраструктури, якісному виконанню функції розподілу, нагромадження, маркетингову, комунікаційну тощо [2].

Одним із складних питань розвитку органічного ринку є неврегульованість нормативно-правової бази, що ускладнює роботу вітчизняних органічних виробників.

З метою удосконалення інституційного регулювання органічного виробництва, зберігання, транспортування обігу та маркування органічної продукції та адаптації вимог органічного законодавства до права ЄС (оскільки більше 70% органічної продукції виробленої в Україні експортується до країн ЄС) Верховною Радою України був прийнятий новий Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» (№ 2496-VIII, набрав чинності 02 серпня 2018 р., вступив в дію з 02 серпня 2019 р.). Але потрібно зазначити що система підзаконних актів що забезпечувала б оптимальне виконання положень цього Закону є відсутньою. На жаль статистична інформація що характеризує розвиток ринку органічної продукції дуже розрізнена і не завжди співпадає по різних джерелах.

В діючому Законі враховані директиви й регламенти ЄС, що дозволить адаптувати українське законодавство до європейського; удосконалено вимоги до виробництва, маркування та обігу

органічної продукції; та внесено інші вимоги як для виробників так і інших потенційних суб'єктів ринку органічної сільськогосподарської продукції та органів сертифікації та контролю [3].

Передбачається що виконання вимог ефективної інституціональної системи забезпечить реалізацію універсальних інституціональних функцій якими є координаційні та розподільчі функції

Ефективність координаційних функцій проявиться в тому, що інституції будуть регламентувати ефективні взаємодії між учасниками ринку органічного агровиробництва та соціальним сектором який формує якість трудового персоналу, а також вмотивованих споживачів органічної сільськогосподарської продукції.

Ефективність розподільчих функції полягатиме у тому, що інститути значною мірою визначають характер розподілу ресурсів, доходів і витрат між суб'єктами ринку органічної сільськогосподарської продукції та територіальних громад які пов'язані так або інакше з органічним аграрним виробництвом [4].

Особливу увагу, на нашу думку, в Україні треба приділяти формуванню сучасних інституцій у сфері власності, зокрема у сфері власності щодо земельних відносин, інституціональні функції яких реалізуються у спосіб, який призводить до ряду негативних соціально-економічних наслідків. Ці наслідки дають підстави виділити такі основні риси сучасного інституціонального середовища, як: структурні дисбаланси, інституціональні розриви та інституціональна дисфункція.

Трансформація інститутів власності призвела до поляризації виробничої структури сільського господарства і формування в Україні дуальної системи аграрного землекористування, представленої корпоративним та індивідуальним секторами, а отже налагодження її оптимальних параметрів сприятиме розвитку всієї сільськогосподарської галузі, органічного огровиробництва та розвитку сільських територій на яких проживає переважна частина працівників цієї галузі [5].

Висновки. Виходячи з вищевикладеного потрібно зазначити, що сучасний етап розвитку ринкових відносин в Україні ставить вимоги для підприємств усіх галузей, включаючи і традиційне сільське господарство, звертатися до нових сучасних методів виробництва сільськогосподарської продукції, враховуючі ту користь, яку продукція сільськогосподарського виробництва повинна нести споживачам. Одним із таких напрямків розвитку аграрної сфери є створення й реалізація проектів органічного агровиробництва.

Підвищення адаптаційної ефективності інституціональної системи земельних відносин в сфері органічного аграрного виробництва можливе за умови їх структурної інституціональної переорієнтації на посилення соціальної спрямованості.

Для забезпечення соціальної ефективності системи органічного аграрного землекористування необхідний пошук суспільного компромісу, оптимальної інституціональної конфігурації врахування індивідуальних, корпоративних, суспільних інтересів. Будь-яка інституціональна конфігурація матиме свої плюси і мінуси, тому йдеться про вибір довгострокових пріоритетів для державної аграрної, земельної політики, а також політики сільського розвитку основою чого повинно стати органічне агровиробництво та реалізація безпечної і корисної сільськогосподарської продукції.

1. *The Global Competitiveness Report 2016–2017. Insight Report. Geneva: World Economic Forum, 2016. URL: http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf.*
2. Білоткач І.А. Інституціональне забезпечення розвитку інфраструктури ринку органічної сільськогосподарської продукції / Інвестиції: практика та досвід. – 2019. – № 3. – С. 12 – 20.
3. *Organic Market Development in Ukraine. Available at: <https://ukraine.fibl.org/en/ua-about-project.html>.*
4. *Сайт Федерації органічного руху України // Електронний ресурс. – Ркжим доступу: <http://www.organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-42-29>.*
5. *Бородіна О.М., Прокопа І.В. Село і селянство на роздоріжжі можливостей і перехрест надій. Економіка і прогнозування. 2016. № 2. С. 132–147.*